

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՐ ՋՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐ

Rev. Pere G. Kalemkarian Mechitaristengasse
№ 4 Vienne

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
Ներկայ 1898 թվականի
Պուշկարիոյ համար տարեկան 12 ֆրանկ
» » վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի » տարեկան 14 »
» » վեցամսեայ 7 »
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Նամակ դրամ եղայն դրկել հետեւեալ հասցեով
ԽՍԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱՎՈՒՆԿ, ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐԻԱ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դասուած
ներք միայն կը հրատարակուին անբող
ջովիկ կամ մասամբ:
Խմբագրութեան տար 20 սանթիմ. երե-
փեւ անէլ անգլաներու համար 20 0/0
գեղջ կը լինի, փոխարեւը կանխիկ:

ԻՆՉ ՈՐ ԿԱՐԵԼԻ Է

Պատմական շրջանէ մը կանց-
նինք որ որքան իր պատճառներով
գիւրահասակնալի այնքան ալ տը-
խուր է իր երեւոյթներով:

Ծայրագոյն ոգիւորութենէ մը
ետքը մտած ենք ու կը յառաջա-
նանք շրջանի մը մէջ որուն զխա-
ւեր յատկանիշն է շուարում, ան-
գործութիւնն և անտարբերութիւնն
դէպի ազգային մեծ նպատակը:

Եթէ միայն շուարում կենար,
այնքան ցաւալի չի պիտի ըլլար:
Շուարումը կենթադրէ գարձեալ
գործունէութիւնն մը, դժուարին
վիճակի մը մէջէն դուրս գալու
միջոց մը գտնելու հոգը. բան մը
փնտռել ու չի գտնել ըսել է այն:
Ես պիտի ըսեմ թէ այս վիճակը,
շուարումը, այժմ մեր մէջ անըն-
շան փոքրամասնութեան մը միայն
յատուկ է, որ ուղիղ ու խիստ կը
մաշեցնէ ելք մը գտնելու: Այդին
խոշոր մեծամասնութիւն մը, մե-
կուսի քաջուած, հաճելի ետակա-
նութեան մը անձնատուր, եթէ ոչ
արտաքինապէս, գոնէ իսկապէս
անտարբեր դիրք մը բռնած է ու
գուցէ քիչ ժամանակ ետքը չպի-
տի ուղէ իսկ ըսել Յեղափոխու-
թեան ու Հայկական դատին ա-
նունը: Կարծես այս այն ժողո-
վուրդը չէ որ յեղափոխական
ցոյցներուն ժամանակ՝ երբ տակա-
ւին յոյս կար որ անգլիական մար-
տանաւերը ճարտանէլէն անցնէին,
հայրենասիրութեան կրակով վա-
ռուէր էր համակ: Առանց անձ-
նական մեծ գոհողութիւններու,
միայն կարգ մը երիտասարդներու
անձնուիրութեամբ հայրենիքը
թուրքի լուծէն ազատուած տես-
նելու յոյսը որքան հրապուրիչ էր.
երբ աժանագին յոյսին անմիջա-
կան իրականացումը կարելի չե-
ղաւ, երբ տեսնեց որ նպատակին
համար հարկաւոր էին աւելի լուրջ
երկարատեւ ու ընդհանուր ճիգ ու
զոհողութիւն, այդ չի յարմարե-
ցաւ մեր ետական հաշիւներուն ու
ընկրկեցանք:

Թողունք այս ցաւալի սակայն
բնական վիճակը: Աւելի զարմա-

նալի և մեղադրելի կը թուի այն
միւս փոքրամասնութիւնը որ
անտարբեր չէ, գործել կը փա-
փաքի, սակայն չի կրնար որոշել
գործունէութեան եղանակ մը:

Շուարում է: Պատճառը, կար-
ժէ որոնել զայն:

Որքան կըցած եմ հասկնալ,
պատճառը մեր նկարագրին այն
միտումն է որ կը պահանջէ փայ-
լուն ծրագիր, արագ յաջողութիւն
խոստացող պայմաններ և գործը
վերէն, մեծէն սկսիլ: Այս դաս-
կարգին մէջ տրամադրութիւնն չի
կայ փոքրամասնութեան համախոհներու
համախմբումով և համատուրումով.
Իրով գործի մը սկզբնաւորութեան
ձեւնաւորելու անշուշտ: Կը նախա-
դասէ անգործ, ձեւնաւոր միայն
բան փոքրէն սկսիլ ու զայն հետ-
ըզհետէ մեծցնելու ջանալ: Ինչ
կարժէ եթէ քաղաքի մը մէջ 8.10
գաղափարակիցներ միանան ու ա-
միսը 20.30 ֆո. նետեն գանձանա-
կի մը մէջ: Կաթիլներէ տակաւ
լիճ մը կը ձեւանայ առածը չենք
ուզեր յիշել: Որովհետեւ փափա-
քելին ընել անկարելի կերեալ,
կարելին ալ զանց կընենք: Միեմի
անկարող, փոքրին չի զիջանող:
Սակայն բանաւոր, ազգագուր ըն-
թացք մըն է այս: Խուրքանչիւր
ոք իր խղճին թող հարցնէ ու պա-
տասխանը կառնէ:

Եթէ փափաքելին սպասելով
միայն թանկագին ժամանակ մը
չուր անցընենք, եթէ մեզմէ իւ-
րաքանչիւնը չի փութայ ընել ինչ
որ կրնայ, որքան ալ անշան ըլլայ
այն, այժմէն կարելի է գուշակել
թէ պիտի գայ ժամանակ մը ուր
չարաչար պիտի զղջանք մեր այս
սխալին վրայ:

Սխալ չի հասկցուելու համար
կաւելցնենք թէ յեղափոխական նոր
կուսակցութեան մը կազմութեան
չեն ակնարկներ բնաւ վերի տողերը,
որոնք ուղղուած չեն նաեւ այս
կամ այն կուսակցութեան յարող-
ներուն և համակիրներուն: Այդ-
պիսիները արդէն ուղղութիւն մը
ունին: Մենք կը խօսինք արդի
կուսակցութեանց ոչ մէկին հա-
մակրող, ոչ մէկ ուղղութեան հե-
տեւող ստուարութիւն դասակարգին

վրայ, որ կը բաւականանայ յե-
ղափոխականները քննադատելով
միայն: Այդ բաւական չէ: Ան
պարտական է նաեւ գոնէ անշան
գործունէութիւնն մը ցոյց տալ տե-
ղական խմբակներու կազմութեամբ:
Ասոնք տակաւ բազմաթիւ, կըր-
նան տարիներու ընթացքին մէջ
գոյացնել նիւթապէս և բարոյա-
պէս կարեւոր ուժ մը, զոր կարե-
ւի ըլլայ ապագային մէջ, յարմար
ժամանակին գործածել ինչպատ
Հայկական դատին: Թ. Պ.

ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները քաղ-
ուած են հայրենիքէ գրուած մասնաւոր
նամակէ մը, որ Օգոստ. 18 թուականը
կը կրէ:

« 10 օր առաջ վերադարձայ ու-
ղեւորութենէ մը, զոր քանի մը
ընկերներով կատարեցի Գէմախէն
մինչեւ Երեւանի մօտիկ քրդա-
բնակ գիւղ մը, որուն աւազակա-
բարոյ բնակիչները աղգակցի մը
երկու եզերք քաղ տարած էին:
Գնացինք զանոնք հոտ առնելու.
մեծ դժուարութեամբ և կենդա-
նիներուն կէս գինը վճարելով մի-
այն կարողացանք մեր նպատակին
հասնիլ: Արդէն կողպատուած ինչ-
քերու տէրերը անոնց գինը վճա-
րելով միայն կը յաջողէին զանոնք
հոտ առնել: Բայց հայ գիւղացին
իր սեփական իրերու գինը վճա-
րելով անկարող է արդէն: Ոմանք
ալ կը նախընտրեն ուրիշներէ կան-
խիկ դրամով հոգալ իրեն պէտ-
քերը քան քիւրտէն առնել այն ի-
րերը, որոնք երբեմն իրեն սեփա-
կանութիւնն էին:

« Երբ ճամբորդութեան մէջ
հանդիպեցանք կառնի գիւղը ուր
Քիւրտ և Հայ խառն կը բնակին.
այստեղ իմացանք կողպատուի և
սպանութեան դէպք մը: Թուրք
յիսնապետ մը որ ընտանեօք կ'ճամ-
բորդէր դէպի կարին, կառնի գիւ-
ղին մօտ Օվաճուգի Քիւրտերէն կը
պաշարուի, կը կողպատուի ու գը-
ղտկահար կը սպաննուի: Կողպա-
տուած խեղճ ընտանիքը սարսա-
փահար իր ճամբորդութիւնը կը
ընդհատէ և կը վերադառնայ նո-

րէն կամախ ուրկէ ճամբայ ելած
էր կարին երթալու համար: Դէպ-
քը իմաց կը տրուի կառավարու-
թեան որ կը փութայ զօրքեր զըր-
կել՝ աւազակները գտնելու համար.
այս հետադուրութիւնը ապարդիւն
կը մնայ: Նոյն իսկ մինչեւ հիմայ
ոչ մի Քիւրտ կը ձերբակալուի. կա-
ռավարութիւնը արդէն դանդաղ
կը վարուի գործին մէջ, Քիւրտե-
րէն վախնալով: Քանի մը շաբաթ
առաջ ալ Քիւրտերը թաւկըներ
գիւղի մօտերէն ջորիներ բռնեցին
տարին ու բնաւ իրենց անհա-
գըստութիւն պատճառով մը չի
գտնուեցաւ: Եթէ նոյն իսկ թուրք
պաշտօնէի մը սպանութեան պատ-
ճառով կառավարութիւնը չի հա-
մարձակիր կամ չուզեր Քիւրտերը
նեղել, շատ դիւրին է երեւակա-
յիլ թէ ինչ աստիճան կարեւորու-
թիւն կը տրուի, երբ խնդիրը Հա-
յու մը դէմ գործուած զրկանքնե-
րու և հարստահարութեաց մասին է:
« Ճամբանիս շարունակելով Սե-
պուհ լեռան մօտիկ կը նշմարեմք
թաղէոս և Բարթողիմէոս եկեղե-
ցին, որուն կիսակործան գմբեթը
շատ բաներ կը պատմէ: Իր ամա-
յութեան և աւերներուն մէջ կար-
ծես կուլայ եկեղեցին անոք և ան-
նօգնական և զուրկ ու է խնամա-
կալութենէ:

« Գնացինք նաեւ Աւագ վանք ու-
րոյ բնակիչներուն մեծ մասը իր
տունը տեղը բանդուած տեսնելէ
ետքը փոխադրուած է կառնի ու
հոն հաստատուած: Այնտեղ լսե-
ցի վանքի բանդուածին և աւառա-
րութեան պատմութիւնը՝ որ սիրտ
դիմանալու բան չէ: »

Ուրիշ նամակէ մը կիմանանք
թէ Քիւրտերը յարձակած են մեծ
բազմութեամբ հօսաի վրայ որ
հայ հողմներու գիւղ մըն է՝ 110
հոգիէ բաղկացած Գէմախէն 4 ժամ
հեռաւորութեամբ: Աւազակները
գիւղին ամբողջ ոչխարը տարած
են: Թէեւ գիւղացիք բաւական
տեղ աւազակներուն ետեւէն ին-
կեր են իրենց ապրանքը ետ առ-
նելու համար, սակայն կանոնաւո-
րապէս գինուած Քիւրտերու բազ-
մութեան կարկուտի պէս տեղա-
ցուցած գնդակներուն չի կրնալով

գիմանալ, սոխիպուեր են ետ գառնալ:

Նամակագիրը կաւելցնէ. «Այս պէս հայ գիւղեր հեռագէտէ կը կործանին եւ կ'աւարտանան եւ այս ուղղակի թուրք կառավարութեան շնորհիւ, որ Քիւրտ'իւրը կը զինէ, իսկ Քրիստոնէականներուն կարգիւէ զէնք կրել: Այսօր Քէմալի այս ինչ զիւլը կը կողպուուի, վաղը Ալաշկերտի տնինչ գիւղը, միւս օրը վաշի գիւղը մը. այսպէս շարունակուելով, յայտնի է որ քիչ ժամանակէն երկրին մէջ միայն իսլամ տարրը պիտի մնայ: Եւ դեռ մեր մէջ կարգ մը մարդիկ կան որոնք խոհեմութիւն ու համբերութիւն կը քարոզեն . . .

ԳՐԱՆԵՐ ԹԷ «ԿՐՈՂՆԵՐ»

Շարժումի 71 թիւին մէջ կարգադրութեամբ գրութիւն մը զոր ընդհանուր գծով կարելի է միայն երկու մասի բաժնել. մէկ մասը անձնական ստոր հայտնութիւններ էր, միւսը թրքական պատեանշաններ ստանալու արժանիքը կը ջատագովէր:

Մենք ըստ մեր ուղղութեան առաջինին չի պիտի դիմանինք նոյն կերպով պատասխանել եւ արդէն չարժեք ալ քանի որ այդ հայտնութեանց հեղինակ Շարաբը (Ե.) արդէն ծանօթ է շատերուն իբրեւ հայտնութեանց մարմնացում, եւ . . .

Ուստի մեզ այս սողերը գրելու առիթ տուող միմիայն երկրորդ մասն է. այն է թրքական պատեանշաններ ըստանալու արժանիքը ջատագովել, այն ալ հայկական մամուլին մէջ: Մենք Բիւզանդիոնի այդ բնութեանց արդարեւ գտած էինք մեր 79 թիւին մէջ՝ ըսելով, մեկն սա համոզուելը կրնանք գտնել:

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՍԿՍԱԻ

ՅԵՂԱՓՈԹԻՒՆԵՐ

(Շար. Լախուրի քիւնե եւ վերջ)

Ամեն երեկոյ տղաք կը հատարէին թաղին շուրջը գտնուող տափուաններուն վրայ եւ կամ անտառակի մը մէջ, որուն քարածալները անհամար երեւէջներ եւ քարայրներ կը ձեւացնէին, հոն կը զուարճանային եւ կը մտածէին վաղուան վրայ եւ կամ ընկիւր արշաւանքներուն վրայ, որովհետեւ խումբեր կազմած հեռուոր սեղեր կ'երթային պտոյտի:

Գարուն էր, մին այն հրաշալի գարուններէն, որ լեռ, ձոր ծաղիկներով կը ծաղկեցնէ: Հայտնատանի սոյնիսոյ մասերը, սքանչելի եւ անկարագրելի գարուններ կուենան իրենց լեռնային գիրքին եւ անդուգական օդին պատճառաւ: Կիրակի երեկոյ մ'էր, եւ ես զարձակ կը գտնուէի Ս. Գեորգի թաղի տղայաց հետ միասին: Տղայական խաղերով ոգևորուած ժամերը անզգալապէս անցած էին եւ գիշերուան խոր մթնոթիւնը փարատած էր գեղեցիկ կատարիակ լուսինով մը, որ արծաթազօծած էր երկինն ու երկիրը, բերաւ զան տեսարաններ պարզելով զիտողին աչքին: Թագուհի լուսինէն եւ իր գե-

յացնել թէ անոնք ազգէն կերակրուող եւ ազգը զաւճանող ստոր լրտեսներ ըլլալու են:

Երբեմն Դորշալի թոնջերով ամպերու բարձունքը ազատ սառնանող Շարաբի արտասած խմբագիրը այսօր Բիւզանդիական հովեր անեկով, թուրք քաղաքականութեան քաղաքներ տակէն իր սուր ակունքները ցոյց կուտայ եւ թունաւոր լորցունքներ կը ցայտեցնէ մեզ գէմ սա պարզ պատճառով թէ՛ ինչչո՞ւ իրեն պէս մենք ալ մեր գոյնը չենք փոխեր, միշտ զուտ ազգային, հայկական ակնոցով կը դիտենք ամեն բան, չենք ընդունիր Օրմանեանի եւ Բիւզանդիոնի քննող քաղաքականութիւնը եւ կաշպանեք զայն, որոյ արդիւնքն է այդ պատեանշաններու ստացումը:

Ահա այս պատճառով նա մեզ Շարաբի Երբեմն Երբեմն կ'անուանէ. հոգ չէ, մենք անոյն արտածներու հետ չենք ուղեր չափուել. լայց միևնույն ատեն չենք հանդուրժեր ազգ. կարեւոր պաշտօններու գլուխ տեսնել թուրք կառավարութեան առջեւ քննողներ կամ անոր վարձատրութեանը արժանացողներ քանի որ դիտենք թէ թրքական շարունակները ինչ պատճառներով եւ ինչ պայմաններու տակ կ'անուանին ու կը արուին:

Այո՛, Պատրիարքարանի պաշտօնէից նոր արուած այդ թրքական շարունակները մեր մաքերու մէջ նորանոր կասկածներ կը յարուցանեն: Եւ ինչո՞ւ չի կասկածիլ, երբ մէկ կողմէն թուրք կառավարութիւնը հայոց գէմ նոր նոր կոտորածներ կը սարքէ, հայ անունը իսկ կ'անարդէ, եւ միւս կողմէն ազգին սիրտը կազմելու կոչում ունեցող Պատրիարքարանի պաշտօնականները կը վարձատրէ. ինչո՞ւ կոտորել հայը եւ ինչո՞ւ վարձատրել կրկին հայը, եւ ինչ բանի փոխարէն այս վարձատրութիւնը Այդ էֆէնդիները հայ ազգին 30 տարի հաւատարմաբար ծառայած ըլլալուն համար կառավարութիւնը կը վարձատրէ զիրենք (սո)՝ Այդ կառավարութիւնը քանի մը տարի առաջ զէպի հայերը նուազ չար արամադրութիւն ունեցած ատեն ինչո՞ւ զիրենք չը վարձատրէր. մի՞թէ 20-25 տարիներու ծառայութիւնը անբաւական էր նշան

դաշնորհ երեսէն հրապուրուած գաղած էինք մինչեւ Խոփ լեռան ստորտը, Կաթին-ալբիւրի մօտերը, որուն միւս երեսին վրայ կը գտնուէր հանրաժանութիւն Ս. Գեորգիայ ուխտատեղին:

Իսկ լեռան կողմերուն վրայ գտնուած հարթագետիները, որ Ս. Գեորգիայ կը վերարկէին, իր գաղանթութեամբ հանրաժանութիւն մը իր քաղաքացիներէն պարզապէս զանոնք իրեն յարմար զուանելով, ու այդ օրեր այդիկ վերածելով հազարէ աւելի որթատուներ անկել տուած էր, ապագային յոյժ հասութեաւ բեր այդի մը ունենալու յուսով: Թագին հայերը ազգ. իրաւունքը պաշտպանելու քաղաքարի իսկ մտքերնէն անցուցած չէին առ ահի, եւ ունենէն քաշախրա ազգասէրներուն գործը եղած էր անկիւնէ անկիւն քրթնելը. առանց ազգային արար իրաւունք մը պաշտպանելու քաշախրա լեռնայնութեան վրայ գիշեր լեռան ստորտը գտնուողներս 12 հոգի էինք. մեր մէջէն ամենէն մեծը հազիւ 16-17 տարեկան էր. արդիւնական խաղը վերջացուցած լուրջ մոզով մը կազմակերպուած էինք հոն, ու կը մտածէինք: Ս. Գեորգիայ արդար սեփականութեան բռնարարութիւնը մեր սղայական ջիւղերուն զգած էր, եւ Ս. Գեորգիայ օգին արթնացած մեր ներսի-դին: Քիչ հեռու որթատուները ուր ուսկանի նման շարուած էին եւ գիշերային լուսնոյ լուսաւորութեան տակ

մը տարու. անպատճառ 30 տարի լուրջ պէտք էր. Այսօր որ Սուլթանը կը ջանայ Հայք անխլխանական ցոյց տալ Եւրոպայի, այսօր էր պատեմ ժամը ազգային պաշտօնէից արժանիքը գնահատելու:

Ձէ՞ որ, այսօր զէպերը ու պարագաները այնպէս բերած են որ հայ ազգին շահը կառավարութեան վնասն է կառավարութեան շահն ալ հայ ազգին վնասը կը նկատուի. այդ ինչպէս կարելի է երեւակայել թէ կառավարութիւնը իր շահուն հակառակ ընթանալով յօգուտ ազգին ծառայած ըլլալուն համար անհատ մը վարձատրէ: Ասով հանդերձ, մենք չենք ուզեր ըսել թէ այդ էֆէնդիներն անպատճառ յօգուտ կառավարութեան են ի վնաս ազգին գործած են ցարդ. ո՛չ, այդ թերեւս պարզ զրպարտութիւն մը կ'ըլլար. այլ դործն, իրենց քաղաքականութիւնն է որ մենք այսպէս կը դանդաղ եւ այս պատճառաւ կը հետեւցնենք թէ՛ կամ այդ էֆէնդիները յօգուտ կառավարութեան աշխատողներ են եւ կամ կառավարութիւնը դանդաղ առկէ վերջ գէպ յինքն սիրաշահած ըլլալու համապատասխանութիւնը կը վարձատրէ: Այս երկու պարագաներուն մէջ ալ այդ էֆէնդիներէն կասկածելու իրաւունք ունինք, եւ կրնանք ըսել թէ անոնք զուտ ազգային շահերուն ծառայողներ չեն կարող ըլլալ: Եթէ ըստ թէ անոնք թէ ազգին եւ թէ թուրքի սիրտի ծառային օգտակարապէս, առ չէ կարելի. զի այս երկուքի օգուտները կամ շահերն իրարու հակառակ եւ հակասեցող են, եւ երկու իրարու գէմ ճակատած բանակներու հաւասարապէս օգտակար ծառայողի մը լրջեւ մակիրը կրնայ արուիլ, առ մեր վախն ալ հոս է. . .

Պատրիարքարանի գլխաւորները ազգին բոլոր գաղանթներուն տեղեակ եւ բոլոր երթեւեկները գրութեանց պահանջներն ըլլալով, պէտք է ամեն կասկածէ վեր ըլլան: Իսկ այսօր քանի որ անոնք զիջան քննութեան փոխարէն հայու արկածելու ներկուած նշաններով իրենց կողմը կը զարդարեն. ամենայն իրաւամբ մենք կը զարդենք անոնց վրայ վստահութիւն ունենալէ: Այո՛, պատրիարքարանը այժմ թրքա-

տարօրինակ երեւոյթ մը առած. կարծես իբր մի պատեանդութիւն մեղ ասպարէզ կը կարգային. ալ որոշումը տուած էինք եւ գործի սկսած երկու տասնեակ հաւաքական ուժով, այդ գիշերուան մէջ արմատախիլ պէտք է ընէինք բոլոր որթերը ի սէր իրաւանց եւ ազգային սեփականութեան: Անձանթ մնալու համար բոկոտն մտանք այդին եւ առանց գործիքի պարզապէս մեր ձեռքերով աւերենք կը գործէինք ամեն կողմ. մէկ քանիներ արմատախիլ եղած որթերը արցակի կը վերածէին. ունեք պահապան կանգնած էին ամեն հաւանախնութեանց հանդէպ. իսկ աւելի զօրաւորները շարունակաբար կը քաշէին կը հանէին հողէն. դեռ նոր սնկուտ որթատուները: Մեր աշխատութիւնը շատ երկար տեւեց, եւ չը հետաքրքիր մինչեւ վերջին արմատին խլումը: Ես հաւաքողներու կարգէն էի որովհետեւ ոչ ոք անբաւական էր տուները քաշելու: Գործը վերջացած էր ալ բոլոր արմատները պէտք չէր հոն ձգել. վերստին չգործածուելու համար: Մեր քանդելու գործին յաջորդեց արմատներուն փոխադրութիւնը ալուր, իրաւեանէ՛ւրն իր բաժին որթատուն կողմ բեռնաւորած ճանքայ ինկանք, հետեւ սեղեր տանելու պահելու համար: Մենք ծանրաբեռնակ էինք, եւ պարտաւոր լուրջ վիշտուան աշխատութեան, բայց մեր խղճի հանդարտու-

կան պաշտօնատուն մը դարձած է եւ ըստ Շարաբի տարատարու մը, հետեւաբար անխառնելի պէտք է զգուշանալ եւ զգուշացնել:

Ամենապատիւ Իգմիրեան Սրբապետը քաշուլթիւն ունեցաւ Սուլթանի չքանշանը մերթել եւ ծախանարեցինք. արտասանմանի հայ վաճառականներէն ու մանր թուրք քանակին հանգանալութեան գրեթէ ստիպելով մասնակցեցան, պարտաւեցինք զիրենք (Շարաբն ալ մեր հետը). պուլար վարդապետներն անցեալ օր Սուլթանի չքանշանները մերթեղելու համակերպանք իրենց. այսօր մեր պատրիարքարանի պաշտօնականները երբ մեր եղբայր տաք արկունով ներկուած ձեռքերէ չքանշաններ կ'ընդունին, ինչո՞ւ չայսպէսնեք, ինչո՞ւ չը կասկածինք իրենցմէ:

Ե՛ս, Շարաբ մեզ գէմ կը հայտնէ, եւ որպէսզի իր Պոլիս երթալը ապահովուի այդ շարունակներէն, զանոնք կը պաշտպանէ ժողովրդեան դատողութիւնը աղարտել փորձելով. որովհետեւ ինք իր անձնական հաշիւը ունի. կըսուի թէ մարդը Բիւզանդիոնի մէջ պաշտօն կուզէ ստանալ. եւ թէ այդ իր գրածը պահարանի մէջ Պոլիս կը զրկէ իր պաշտպանականութեան, որպէսզի համակրանքին շահն եւ փոխադրած ինքն ալ անոնցմէ պաշտպանուի եւ. . .

Ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ, այդպիսիներ զգրողներն են թէ կրողներ:

ԼՐԱՔԱՂ

— Անժէլ անուն հրէուհի մը խնդրագրով կ. Պոլսոյ կրօն. ժողովին գիմելով խնդրած է զինք հայ եկեղեցւոյ գիրկը ընդունիլ: Այժմ Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարգանք թէ Անժէլ անցեալ Գշ. օր կրօնական ժողովին անձամբ ներկայանալով, ինչպէս զրուոր նոյնպէս բերանացի յայտարարած է թէ՛ ինքն իր ազատ կամքով եւ հաճութեամբ կը դիմէ հայ եկեղեցւոյ գիրկը, եւ կը փափոքի

թիւնը եւ բարի գործ մը ըրած ինքնու գիտակցութիւնը ոգի եւ ուժ կուտար մեզ յառաջանալու զէպի նպատակով, անդրդուելի կորովով մը մազլցելով լեռներէն ու ապառաժներէն վեր: Կը զգուշանայինք փափուի հողերուն վրայէն քաշել, որպէսզի մի գուցէ մեր հետքէն որթատուներուն տեղը գտնել կարողանային. եւ առիւծ դարձած՝ զարմանալի ոգևորութեամբ շարունակ կամ խոր ձորակներէ: Լուսինը անհետացած էր երկնակամարին վրայէն, տեղի տալով արեգակին որ կարմիր ներկել սկսած էր Խոփ լեռան ծայրասուր զապտը, երբ մենք մեր գործը աւարտած, ու խորաձոր հովիտի մը մէջ գտնուած քարայրի մը մէջ մեր բեռները պահել վերջ, յաղթական թափով մը կազմած կը վերադառնայինք թաղը բոլորովին տարբեր ու գեղգեղ մը, ու հոն, ամենայն անտարբերութեամբ մտիկ կ'ընէինք Խոփ լեռան վրայ անցած դարձածներուն պատմութիւնը, որ բերնէ բերան կը պատէր:

Կառավարութեան ջանքերը ի գուր անցան եւ չգտնուեցան յանցաւորները: Մենք քաշալերուած՝ նորանոր ծրագիրներ կը պատրաստէինք: Մաքերը փոխուած էին եւ յեղափոխութեան սերմեր մանկական ուղեղներու մէջ իսկ ծիլ արձակած:

Մ. Դեթուհի

մկրտուիլ և մնալ հաւատարիմ զաւակ Ս. Եկեղեցւոյ: Կրօն. ժողովը ընդունելով յիշեալ հրէութեան խնդրագիրը, զրկեւ է վայն ազգ. հիւանդանոց, ուր պիտի մնայ ցնոր տնօրինութիւն:

—Հայաստանի կողմակցութեամբ և կեղծեցիներու համար Սկիւտարի և Սամաթիոյ քահանաները դրամ և իրեղեններ հաւաքելով Պատրիարքարանի յանձնած են:

—Ամասիոյ մէջ քահանայական պաշտօնէ դադարած Տէր Տաճատ և Տէր Զննոր քահանայից նկատմամբ, որոց ըստ վերջին քննութեան Սիւրբատիոյ առաջնորդին, իրօք յանցաւոր ըլլալն ստուգուած և հաստատուած է, Կրօն. ժողովը իր ընելիք տնօրինութիւնը յետաձգեց:

—Պատրիարքարանէ իշխման որբանոցը զրկուած 10 Բարեղոցի որբ տղաք հասեր են իզմիր և յանձնուեր են խնամակալութեան:

—Երեսիոյ ուսումնասիրաց ընկերութիւնը, որ կոտորածներուն հետեւանօք դադարած էր, այժմ նոր ուժերով երիտասարդներէն վերակազմուած և 8-9000 զրչ. գոյացուցած է. ընկերութեան նպատակն է անօք և որբ տղաքներ խնամել և անոնց դաստիարակութեանը հոգ տանել: Վիճակին առաջնորդական Տեղապահը գիւղերը շրջան ընելով Գաւառ. ժողովոյ անդամաց ընտրութիւնը կատարել կուտայ ըստ սահմանադրութեան, մինչդեռ Պոլսոյ Պատ. րիարքարանը Ազգ. Սահմանադրութեան թաղման խորհուրդը կը կատարէ:

—Տիգրանակերտի մէջ նոր հաստատուելիք գերմանական Որբանոցին տնօրէնը՝ քարոզիչ Պ. Պէնիշ, որ ժամանակէ մը ի վեր Երեսիոյ մէջ կը հանգստանար, անցեալ չորթնութեան Տիգրանակերտ մեկնած է Որբանոցին բացման ձեռնարկելու:

—Սամաթիոյ Նոր-թաղի հրկիզելոց ինպաստ Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ չըջագայած պանկերու հասութիւն մէկ մասը նոյն թաղի թաղական խորհուրդին յանձնուելով, 20ի չափ ընտանեաց բաշխուած է:

—Արմաշու վերատեսուչ և փոխ-վանահայր՝ Տ. Եղիշէ Դ. Վ. Դուրեան անցեալ Քչ. օր մեկնեցաւ Պոլսէն դէպի Լիմաթիմ՝ եպիսկոպոսանալու:

—Եզնիկ վարդ. Պապանան Սամաթիոյ Ս. Գեորգ Եկեղեցւոյն, Մեսրոպ Վ. Ճերմակեան Պէշիկ-թաղի, իսկ Եղիշէ Վ. Գալփահան Գուգլունճուքի եկեղեցիներուն քարոզիչ կարգուած են:

—Այնթապէ Պատրիարքարան հասած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ՛ ըստ հրահանգի Պատ. րիարք հօր, Որբանոցը բացուած է Սեպտ. 1ին, ուր կ'ապաստանին առ այժմ 31 որբեր, որոց թիւը պիտի բարձրանայ 40ի:

—Վանայ Աղքատախնամ Բնկերութիւնը որոշեւ է իր ծախքով երկու որբուհիներ պահել Սալիապատի Ս. Գրիգոր վանքին Որբանոցին մէջ:

—Մայր-Եկեղեցւոյ քահանա. ներէն Տ. Ոսկի և Տ. Ղևոնդ քահանաներն, իրենց խորհրդարանին մէջ զիրար ձեռքեր են: Շարժառիթը սապէս կը պայտմեն. Թաղին աւագերէցը հրաման կ'ընէ որ առաւօտ երեկոյ եկեղեցական արարողութեանց ներկայ գտնուող, և իրենց միւս պարտականութիւնները կատարող քահանայք միայն պիտի կրնան ննջեցեալի երթալ և ստակ առնել: Տ. Ղևոնդ ալ իրաւունք տալով աւագերէցին այս որոշման, կը գանգատի Տ. Ոսկիի համար թէ՛ քանի ամիս է եկեղեցի եկած ու գործ մը տեսած չէ, մինակ ննջեցեալի կուգայ ստակ կ'առնէ, միեւնոյն ատեն սնտուկէն ալ իրեն բաժին կը հանէ: Այս խօսքերն իրենց դասակիցներէն մին՝ կ'պատմէ Տ. Ոսկիին, որ կ'երթայ իրենց խորհրդարանը, կը գտնէ Տ. Ղևոնդը՝ ուր կսկսի բանակաւիւր, ուրուն կը յաջորդեն բռնուցքները:

—Անցեալները հայ եկեղեցւոյ գիրկը դիմող Սուրբ. Պապ հրէութեան խնդրոյն համար ռուսմանա. կան հիւպատոսը պատրիարքարան դիմելով, բարապանին առաջնորդութեամբ հրէութիւն տունը գնաց գանի համալրելու, բայց այս վերջինն իր որոշման վրայ անդրդուելի կը մնայ:

—Հարաւային Ափրիկէի Նաթալանգլ. գաղութին Բիշէդէրմարից. պուրկ մայրաքաղաքէն, ուր բարեսէր Հայեր ալ կան, Միս Ուօքըր բարեպաշտ օրիորդն Երեսիոյ միսիոնարութեան միջոցաւ իմացուցած է տեղւոյն Առաջնորդարանին թէ Ս. Սարգիս վանքին մէջ բացուած որբանոցին համար որբ տղայ մը կ'որդեգրէ և առաջին տարեկանը կը զրկէ: Այնթապէս Զովհաննէս Մուրատեան անունով որբ տղայ մը կընտրուի, այս մանկիկը անկողին չգոյութեան պատճառաւ հիւժմաստէ բռնուած իր մօրը անկողնոյն մէջ կը պառկի եղբր հակառակ բժիշկին պատուէրին:

—Երեկոյն Միացեալ վարժարանի դասախօսութիւնք սկսած են. աշակերտաց թիւն 450ի կը հասնի, որոյ 100ին 25 ձրի են: Թղթակից մը կը զրէ թէ՛ Միացեալ թաղ. խորհուրդ և Հոգաբարձութիւն եւտնդով մը փարած են պաշտօնին:

—Վանայ Առաջն. Տեղապահ և Աղքատախնամ ընկերութիւնն ըստացուած նպաստին համար շնորհակալութիւն յայտնելով, կրկին ժողովրդեան կարօտութիւնը մէջ կը բերեն և նոր նպաստ խնդրած են Պատրիարքարանէ:

—Վանայ կաթմուրի թեմերէն Քէպէպիկ դիւղացի Աւետիս և Մարտիրոս Զովսէփեան եղբարք

վանքին կառկեր են իրենց մէկ ջաղացքը:

—Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի Սպայութեան աստիճանը շնորհած է Միգայէլ էֆ. Մամիկոնեանի, Տնօրէն թարգմանութեանց գրասենեկին Սպարապետութեան Դրան:

—Տիար Տօքթ. Երուանդ Իշէ. մէճեան շուրջ 2 տարի ձրիապէս և կատարեալ անձնութեամբ Սամաթիոյ միացեալ երեք թաղերուն աղքատ հիւանդները դարձնած ըլլալով, Աղքատախնամ Տնօրէն խորհուրդը հրապարակաւ իւր շնորհակալութիւնը յայտնած և գանի Աղքատախնամ բարերար անդամ անուանած է, ըստ կազմ. կանոնագրին:

—Ամերիկայի հայոց Առաջնորդ Գեր. Յովսէփ Եպիսկ. Սարաճեան հոկտ. 7ին Նիւ Եօք հասած է, ուր Տ. Տ. Վաղինակ, Մաշտոց և Խաղ վարդապետներ ու աղք. հոգաբարձութիւնը շքեղ ընդունելութեամբ մը պատուած են Սըրբապանը:

Ռուսահայ թերթերէ:

—Բագուից հեռագրումին Պալ. գաղ լրագրին, որ յայտնի թուրք դրամատէր Հաճի Զէյնալ Թաղիեմ 10,000 ռուպլի է ուղարկել վրաստանի էկզարխ Ֆլաւիան արքեպիսկոպոսին հոկտեմբեր 8ին Բագուի Ռուսաց մայր եկեղեցւոյ օժման օրը, ինքրելով յատկացնել 3000 ռուբլի եկեղեցական-ծխական ուսումնարանին, իսկ 7000 ռուբլի Բագուի նահանգի սկզբնական դպրոցներին:

—Ռուսիայի հարաւային կողմերում և վոլգայի հովտում տարածուած էր մի նոր ռուսական աղանդ՝ շտոնցիականութիւնը. 1894-թ. կազմուած օրէնքը դոյն աղանդը վնասակար համարելով տէրութեան շահերին՝ արգիլել էր: Աղանդաւորներն այնուհետեւ իրենց դաւանանքը ծածկուած էին և ցոյց էին տալիս իրենց իրիւ յապտիստ, որ պէտքի ունենային այն արտօնութիւնները, ինչ որ արուած էր զերմանական պապոսիսներին: Բայց նրանց խարդախութիւնը շուտով երեւան հանց ռուսաց միսիոնարական համագումարը, որ կազմուել էր ներկայ տարուայ սեպտեմբերին: Աղանդաւորներին չորս հոգի պատժի են ենթարկուել, — մէկը Անդրկովկաս աքսորուելով և երեքը մի մի տարի բանտարկուելով:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Վառնայի թաղ. խորհրդոյ ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակէ օր: Ուրախալի էր տեսնել թէ՛ այս անգամ ժողովուրդը շատ անտարբեր չի մնաց իւր բուհարկելու իրաւունքը դորձադրելու մէջ: Ընտրողաց ցանկը 350 անուններ կը պարունակէր որոց 206ը փութացած էին իրենց բուհարկելու

դրկել կամ անձաւր բերել: Քուէ. համարին աղբիւրքն հետեւեալն է.

Տեսարք	քուէ
Մուրատ Մ. Սարգիսեան	169
Սարգիս Ուլուն-Պողոսեան	167
Խաչիկ Տաճատեան	166
Պողոս Փարազեան	162
Շնորհք Տաճատեան	158
Յովակիմ Մ. Թովմասեան	145
Յովհաննէս Հայրապետեան	120

Շարաթ գիշեր Սաէտինէնիէ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Սանդուխտ ողբերգութեան ներկայացումը, առաջնորդութեամբ Տիկին Ֆատուհեանի: Սրահը լի էր հոծ բազմութեամբ մը. Տիկինը և մի քանի պարուներ իրենց դերերը բաւական լաւ կատարեցին, սակայն ընդհանուր տպաւորութիւնը չափ լաւ չէր, որովհետեւ Տիկինը ժամանակ չէր ունեցած ամեն բանի համեմու, մանաւանդ թատերաբեմին և զգեստներուն պատշաճութեանց խնամք տանելու:

Կատակերգութիւնը կատարեց յոյն խումբ մը, որ Դերասանապետ Տիար Թ. Ֆատուհեանի ի նպաստ ըլլալուն համար, բարեհաճած էր ինքնաբերաբար այդ աշխատութիւնը ստանձնել:

ԼՐԱՆԵՆԻԼԵՐ ԱՆԱՐՇԻՍԹ(““)

Սթանպուլտան 10/22 թարիխէ աթիտէքի թէէէկրաֆ քէշիտէ օ. լընմը տըր:

«Վարնատան իքի Լըմէնի անար. շիսթէր եօլա չըգիւր զտըլընը վարնատան Պապը Զապթիէյէ պիլտիրիլի տիր. զանն օլընտըլընա կէօրէ պուլտըր Երուսաղէմէ կիտէճէքէր: Պապը Զապթիէ՛ մէղ. քիւր իքի անարշիսթիւր արամագ վէ տէրտէսթ իթմէք իշիւն տէր. հալ էմիրէր վէրտի»:

Թիւրք հիւքիւմէթինին Լըմէ. նիլէրի «անարշիսթ» կէօսթէքմէք թէլվիրիլի նէ մագսէտէ մէպնի օլտըր թարիֆէ հաճէթ եօգ տըր. նաորլ պիլ պիլ պիլտիրիլ, քէզա պիլթիւն Լ. վրոթա գանմը տըր քի Լըմէնիլէր քէնտի միլլի վէ ին. սանիթի չաղարընը թանըթմագ արդուսը իլէ հիւքիւմէթի հաղը. րէի զալըմէնին իսլահընը վէ ահտ. նամէլէրին իճրասընը թալէպ իթ. մէքաէ տիրէր. Լըմէնի գօմիթէ. լէրի նէ շախսէն վէ նէ րէսմէն ա. նարշիսթիլէ մէպտէսինէ մէլլ վէր. մէմիշէր տիր. պինաէն ալէյհ թիւրք հիւքիւմէթին պու թէզ. վիրլիկի հէրքէսի կիւլտիրմէք. տէն մաստա պիւր թէէսիրի օլա. մայաճագ տըր:

Պիլթիւն միլլէթ տաշարըմըլէ պէրապէր «Լըմէնի անարշիսթիւր» քէլիմէսինէ գարընը բրօթէսթ իտէ. րիլ. Թիւրք հիւքիւմէթի անար. շիսթիկի քէնտի րէսմի տարիլէ. րինտէ արասըն. զատտարըլդ, պար. պարըլդ վէ միւրթէքիլիլ խաս.

սէրերնի հայիզ մէմուրարէ մէ-
մալիքի խարապ իտէն հիւքիւմէթ
անարշիւթ օլմայուպտէ մէզալիւ
ալթընտա էզիլմիշ օլան ֆապիր է-
հալի անարշիւթ իմիշ (°°°):

ԻՄԲԵՐԱԹՕՐ ՎԻՂԷԼՄ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՏԷ

Ալմանիա իմրէրաթօրը վէ իմ-
բէրաթօրիցասը մայէթի իլէ պէ-
րապէր Եաֆայա չըգուպ, հոկտեմ.
17տէ սապահ սաաթ 11 րատտէլէ-
րինտէ Երուսաղէմէ հէթիշտիլէր:
Էրթէսի կիւնիւ շէրէֆ ու սալ-
թանաթիլէ գապուլ օլընտըլար: Էն
էվիլէ հիւրիւմէթլէ կիտուպ Ս. Գեշ
րեզմանա զիյարէթ իթտիլէր. իւ-
Ուղղափառ ֆիլիսէլէրին (Էրմէնի,
Բուս վէ կաթուղի) Բաթրիզլէրի
վէ Եահիպլէրի օրաթա թալթիֆլէ
անլէրի գապուլ իտուպ, իւշի տա-
թի ալըլ արըլ նուլթըլար իրատլէ
թէպրիքի խօշէմէտի իթտիլէր:
Պիլախէրէ իմբէրաթօր վէ զէվ-
ճէսի Ս. ֆրիկիշ քիլիսէսիլէ կիթ-
տիլէր, պուրատա տաթի բըթթէս-
թան վայիզ պիր նուլթ Էրատ
իտէրէք, իմբէրաթօրը պու զի-
յարէթիլի սուլհ բէրվէրիլիլէ համլ
իթտիլ:

Ազշամ Ալմանիա գօնաօլոսհա-
նէսինտէ, Բաթրիզլէր վէ թիւրք
միւթէհայիզանը զապուլ օլընտը-
լար. իմբէրաթօր Բաթրիզլէրէ
նիշանլար վէրտի: Պիլախէն Երու-
սաղէմ շէհրի թէգեիլն ու թէնվիլ
օլընմըլ տըլ: իմբէրաթօր վէ մա-
յէթի պիլիլիւն մուգատտէս մա-
հէլլէրի վէ քիլիսէլէրի կէզմէքտէ
տիրլէր: Համլա բէք սըճաք ըմըլ
իսէտէ, սէյուլարըն սըհհէթի
պէրքէմալ օլտըլընը թէլէկրաֆ
պիլտիրմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Բէրշէնպէ կիւնիւ (հոկտ. 15)
Ֆէլա. Բրէնս Ֆէրտինանտ հազ-
րէթլէրի Սօֆիատա Սօպրանիէի
քիւշատ իտուպ, իրատ էյլէտիկի
նուլթըլ Բրէնսիտէ, պու պիր սէ-
նէ զարֆընտա Պուլկարիանըն թի-
ճարէթ, զրաաթ, թէրէգըլա-
թընտան վէ շմէնտըֆէր վէ սաիր
ինշաաթը միւֆիտէտէն պահս ի-
տէրէք հիւքիւմէթի հազըրէտէն
մէմուլիլէթ կէօսթէրմիշ, վէ
տէվլէթլէր իլէ, պա խուսուս Բու-
սիա վէ Գարատաղ հիւքիւմտար-
լարը իլէ Պուլկարիանըն տօսթըլ-
ըլ անվամ իթտիլիլի մէսէրիէթ-
լէ պիլտիրմիշ, վէ պու սէնէ իշիւն
հէնի վէրկիլէր զամմ օլընմազսը-
ղըն պիւտէն միւվազէնէ իտիլմիշ
օլարադ մէպուլարըն թէտըզը-
նա իհալէ օլընմազընը, քէզա
մահէմէլէր թէշքիլաթընա վէ
նաֆիէյէ վէ լիմանլար իշլէրինէ վէ
բօսթա ահանմէսիլնէ վէ կէօմ.
րիւքլէրին ումուս թարիֆէսիլնէ
ալի Նիզամլար մէճիսի մէպու-

սանըն (Սօպրանիէ) թէֆթիշ ու
միւզէքէրէսիլնէ հէվալէ իտիլէճէ-
կիլնի պէյան ու իզահ էյլէյուպ,
Մէճիսիլն աշըլարըլըն իլան իթ-
միշ տիր:

— Երուսաղէմի Բօրօփօյա գա-
տար, 8/4 քիլօմէթրօ, չըմէնտը-
ֆէր խաթթընն ինշասը իիթուս
պուլմուշ օլարադ, էվիլէքի հաֆ-
թա Ֆէլա. Բրէնս վէ պիրատէրի
հազարաթը իլք տէֆա 5 սաաթ
զարֆընտա Երուսաղէմի Բօրօփօյա
սէյահաթ իթտիլէր:

— Թիւրքիտան հէնի թային
օլընման Սօֆիա Գօմիսէրի Նէճիպ
պէյի վէ սէր քիւթիպի Օնիկի է-
ֆէնտիլ վէ Բէֆիք վէ Միւնիլ պէյ-
լէրի Բրէնս հազըրէթլէրի կէշէն
չարշանպա կիւնիւ գաիտէ իւզէրէ
իլք տէֆա հուզուրընա գապուլ
իթմիշ տիր:

— Կէշէն հաֆթա Սօֆիատա Մէ-
արիֆ Նէզարէթիլիտէ 14 պուլկար
կէշէլէր իմթիհան վէրմիշ օլմազլէ,
մէսարիֆլէրի հիւքիւմէթ թարա-
ֆընտան էօտէնէրէք Էվրօլա տար.
Իւլֆիւնուլարընա (համալարան)
կիտուպ թահաթիլի ֆիւնուլն իտէ-
ճէլէր տիր:

— Ձար հազըրէթլէրիլի Պուլ-
կարիայա հէտիլէ իթմիշ օլտըլը
80,000 րուպլի գըլմէթիլիտէ թէ-
աթրօ էլպիսէլէրի վէ էշեալարը
Սօֆիայա հէթիշմիշ տիր: Փազաթ
պուլկարա միւնասիպ պիր թէաթրօ
տաիլէսի հաբըլանա տէկիլն մէզ-
քիւր էշեալար Միւլի Միւզէտէ
մուհաֆաղա օլընմազը մէսմուլի-
միլ օլմըլ տըլ:

— Պուլկարիա վաբօր վէ թիճա-
րէթ շիւրէթի հիսսէտարլարը նոյ-
15 տէ մէճիսի ումուս իշիւն վար-
նայա տալէթ իթմիշ տիր, պու
իթթիմատա իւշիւնիւ սընըֆ
պիր նազլիլէ վաբօր տահա ալ-
մադ խուսուսը միւզէքէրէ օլընա-
ճադ:

ՖՐԱՆՍԱ

Ճիւմհիւրիլէթ րէյիսի Մ. Ֆէ-
լիք Ֆօր Այան վէ Մէպուսան
մէճիլլէրին րէյիլլէրի իլէ կէօ-
րիւշմէսիլնտէն վէ պազըլ էհէմմի-
յէթիլ մէպուլարը հուզուրընա գա-
պուլ իթտիլլէրին սօնրա հէնի հէ-
յէթի վիւքիւմէթի թէշքիլիլի Մ.
Տիւրիւլիլէ իհալէ իթմիշ տիր:

Մ. Տիւրիւլիլէ րէֆիգլէրիլի թա-
լիլն ու ինթիլապ իթմէքտէ օլուպ,
խարիճիլէ նէզարէթիլի Մ. Տէլ-
քասէյէ, հարպիլլէ Մ. Ֆրէյիլլէյէ,
մալիլլէ Մ. Ռիպօյա, մէարիֆի Մ.
Պուրթուսայա, աալիլլէ Մ. Գօնս-
թանա վէ միւսթէմիլքաթը Մ.
Բէթրալա իհալէ իթմիշ իսէտէ:
Մ. Ֆրէյիլլէյէ Տրէյիլլէսիլն տալա-
սընա իթթիլազ իտէն իթի զաթըն
վիւքէլայա տալիլ օլմասընը նա-
զիք մէսէլէ աաա իթմիշ վէ Մ.
Բէթրալ տալիլ խաթթալը սէպէ-
պի իլէ գապուլ իթմէմիշ տիր:

Մ. Տիւրիւլիլէ պու կիւնլէրտէ

հէյիլլէթի վիւքէլայը թէշքիլ իտէ-
պիլլէճէկիլնի պէյան իթմիշ տիր:

— Տրէյիլլէսի տալապը Բարի-
զիլն մահէմէի թէմիլլէրինտէ պա-
զըլմազտա տըլ: Մահէմէ սալօ-
նընտա սիւքիւնէթ հիւքմ իթմէք-
տէ, վէ Տրէյիլլէսի վէքիլի միւ-
տաֆաաթընա տէվալէն պօրտըլը
հազան Տրէյիլլէս օլմատըլընը իտ-
տաա իթմիշ վէ մէսուլիլլէթ տա-
հա զիյատէ Էաթէրհազիլլէ գալտը-
ղընը պէյան իտէրէք, աաալլէթի
մէյատանա չըգարմայա տըլգաթ
իտիլմէսիլնի մահէմէ ազալարըն-
տան րէճա իթմիշ տիր:

Կալէթալարըն պէյանընա վէ
մահէմէիլն թէպիլլէրաթընա պի-
նալէն, տալապ սէպէպիլլէթ վէ-
րէն ահալալըն վէ էվրազլարըն թէտ-
գըզ ու թէֆթիլլէնէ մահէմէ քէ-
մալը տըլգաթիլլէ տէվալ իտէճէք:

Օռօռ Էսթէրհազիլլէսի պիր սալա-
թէքալըլընը վէ խըյանէթիլի
տալիլ մէյատանա չըգարմըլ տըլ:
Եանի, 1894 տէ Էսթէրհազիլլէ Ժէ-
նէրալ Ապրիանըն իմզասընը սալա-
թէ հազարադ, օլ իմզա իլէ մէն-
սուպ օլտըլարը ալալըն րլանընը
պիլնպալը Տակիլլէթիլլէն ալմըլ վէ
մէզքիւր րլան պիլալէրէ Ալման-
լարըն էլիլնէ թէսիլմ իթմիշ տիր:

ՄԻԻԹԷՆԷՎ ՎԻԷ

— Ալպանիանըն գարըշըլըլա-
րընը թէսքիլն իթմէք վէ միւճրիմ-
լէրի ճէզալալմադ Էմուրիլլիլիլ իլէ
Պէրանայա կէօնտէրիլմիշ օլան
Սաաթէթալիլ Բաշա Սթանպուլտան
չաղըրըլմըլ օլմազլէ, իշլէրէ նի-
հայէթ վիւքէլլէրիլն Պէրանատան
հօլա չըգմըլ տըլ:

— Պապը Ալիլիլն ալտըլը մա-
լիլաթա կէօրէ, Բուս խարիճիլլէ
նաղըլը Մ. Սուրապիլլէթ Բարիստէ
Իքէն, կիլիլիլ իշիւն Բրէնս Եօր-
կիլ թային իթմէք մէսէլլէսիլնի
մէյատանա աթմըլ. շիմտի Էվրօլա
գապիլլէլլէրի պու խուսուստա միւ-
զաքէրէ իթմէքտէ տիրլէր:

Եըլտըզ ճիւլարընտա կէզէն
չայէթա կէօրէ, Բրէնս Եօրկի-
նիլ կիլիլիլ վալիլ թայինիլնէ գար-
շը տուրմադ ֆայիլտէսիլ օլտըլընա
Սուլթան գանմըլ օլուպ, զայրը
մէսէլլէր քէնտի հալիլնէ պրազա-
ճադ ըմըլ:

— Ճուրաք նամը իլէ թիւրքէճէ
հէնի պիր կազէթա նէշը օլընմա-
յա պաշլամըլ օլուպ, 1 վէ 2 նօ-
մէրօլար հէտիլմիլլէ կէշմիշ տիր:
Կազէթա Ժէնէվտէ նէշը օլընուր
իսէտէ մուհարրիլլէ հազըլ պէյ
Բարիստէ պուլընըր: Մէշքիւր
կազէթանըն միւնտէրէճաթը թիւրք
հիւքիւմէթիլլէն հօլըլըլըլարընը
մէյատանա գօյմադ վէ մէմալիլլէ
աաալլէթ ու միւսալաթ հիւքմ իթ-
տիրմէք արղուսընը կէօսթէրիլլէ:
վէնիհայէթ հիւքիւմէթի հազըրէի
զալիլմէյէ գարըլըլտըլ: Հազըլ պէյ
սէրպէստիլլէթ ֆըրգասընա մէն-

սուպ վէ բէք չօգ մէմուրիլլէթլէր-
տէ պուլընմըլ տիրալլէթիլլէ պիր
վաթ կէօրիլլէրիլլէ:

Ֆազաթ պիլլէլլէ մուսալլէյիլն
տիրալլէթի թէշէպալիլլէսիլն սէ-
պալլէ տէվալմը իլէ ըսպաթ օլը-
նաճադ տըլ, ինշալա հալիլլէր պիր
թաղըլ նամէն վաթանէրվէր
թիւրքլէր կիպի չապուճադ թէր-
քի մէսէք իթմէք:

— Ինկիլլէրա վէ Ֆրանսա պէյ-
նիլտէ սէպէպիլ միւնաղաա օլան
Ֆաշօտա մէսէլլէսի էլան թահթը
միւզէքէրէյէ ալընուպ հալլ օլընա-
մամըլ տըլ: Ինկիլլէրիլլէ Մ. Մար-
շան Ֆաշօտատան չըգարմազըլըն
Ֆրանսա հիւքիւմէթի իլէ մուլա-
պէրաթ ու միւզէքէրէյէ պաշլա-
մայաճազլարընը էլան իտտաա իթ-
մէքտէ տիրլէր:

— Սէլանիքտէ վէ ճիւլարտա
շիտտէթիլլէ ֆուրթուլնա վէ հազ-
մուր զուհուր իտուպ, հասըլ օլան
սէլլէր չըմէնտըլլէր խաթթըլարընը,
բէօրիլլէրի, թէլէկրաֆլարըլ պօլ-
մուշ շէհրին չարսըլընը վէ չօգ
մալար խարապ իթմիշ, վէ պիր
քէվրան 47 քիլի և 100 պարկիւր-
տէն միւրէքէպ սէլլէրտէն Կալիպօ
նէհրինէ (գետ) սիւրիլլէպ աամէ-
թէն պօլուլմըլտըլ տըլ:

— «Ֆիւկարօ»նըն պէյանընա պի-
նալէն Էսթէրհազիլլէն լէթիօն
ս'Օնէօր վէ իֆթիլալար նիշանլարը
ալընմըլ:

— Գանտիտա իլաթիլալըլար-
տան 5 քիլի գաթիլ օլընմըլ վէ 4
քիլի քիւրէք ճէզասընա մահէրիւմ
իտիլմիշ:

ՁԱԽԻՐԷ ԲԻԱՑԱՍՐ

Վառնա, 16 Հոկտեմբեր
Պուլկար
Վալկոն, լիպրա 55-58 հէք 9-9.50 ֆր.
Արապա, 55-60 հէքթ. 9-12:
Արապ
Լիպրա 42-50 հէքթ. 5.80-6.20 ֆր.
Ֆալալիլա
100 օգ. 18-22 ֆր. մալընա կէօրէ:
Եուրաթ
Արապա 20-23. ֆիլաթ 5.40-5.70 ֆր.
Տարր
Արապա 5-6. լիպրա 58-60. ֆի. 4.60-5:
Մուր
55-58 լիպրա. ֆիլ 6.80-7:
Կիւնտէ 150-200 արապա վէ 25-30
վալկոն պուլկար, 70-80 արապա ար-
աա կէլլէթտէ տիր:
Ֆալալիլա 8-10 արապա:
Արապա մուսալլէսի նաբօլէօն 21 ֆր.
հիսապը իլէ:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Քարբերգի Չարդարիճ գիւղէն
Գէորգ և Կիրակոս անուն երկու
եղբայրներ 18-20 տարիներէ ի
վեր իրենց հայրենիքէն հեռացած
և երկար առնիլ բոլորովին լըլը-
թակցուլթիւնը դադարեցուցած են:
Իմացուած ըլլալով թէ Պուլկարիլլէ
կողմերը կը գտնուին, կը խնդրուի
անոնց մասին տեղեկութիւն ունե-
ցողներէն որ հաճին իմաց տալ ի
վառնա հայոց եկեղեցին Քարբերգ-
ցի Արթ. Տէր Գէորգ հօր: